

Пропозиції
Державної податкової служби України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу
України щодо детінізації економіки та справедливого застосування
фізичними особами-підприємцями (ФОП) реєстраторів розрахункових
операцій та Книги обліку доходів», внесеного на розгляд Верховної Ради
України народними депутатами України Шевченком Євгеном, Загороднім
Юрієм та іншими (4 депутати),
реєстраційний номер 4468 від «07» грудня 2020 р.
перше читання

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо детінізації економіки та справедливого застосування фізичними особами-підприємцями (ФОП) реєстраторів розрахункових операцій та Книги обліку доходів» (далі – законопроект) Державною податковою службою України не підтримується.

2. Законопроектом пропонується внести зміни до статті 291 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) з метою встановлення для суб'єктів господарювання, які обрали спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, такі граничні обсяги доходу:

для першої групи – до 200 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 01 січня податкового (звітного) року (далі – МЗП) (з 01.01.2021 – 167 МЗП);

для другої групи – до 1000 розмірів МЗП (з 01.01.2021 – 834 МЗП);

для третьої групи – до 1400 розмірів МЗП (з 01.01.2021 – 1167 МЗП).

Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» розмір МЗП з 01 січня 2021 року становить 6000 гривень. Таким чином, запропоновані законопроектом розміри граничних обсягів доходу в умовах 2021 року становитимуть:

для першої групи – до 1,2 млн грн (з 01.01.2021 – до 1,002 млн грн);

для другої групи – до 6 млн грн (з 01.01.2021 – до 5,004 млн грн);

для третьої групи – до 8,4 млн грн (з 01.01.2021 – до 7,002 млн гривень).

Результати декларування фізичними особами – підприємцями платниками єдиного податку доходів, отриманих у 2019 році, свідчать про достатність чинних граничних обсягів доходу, які діяли у 2019 році.

За результатами декларування фізичними особами – підприємцями платниками єдиного податку третьої групи доходів, отриманих за 9 місяців 2020 року, 85 відс. з них задекларували доходи до 1 млн грн, 9,5 відс. – від 1 до 2 млн грн, 5,8 відс. – від 2 до 6 млн грн та лише близько 0,2 відс. – понад 6 млн гривень.

Окремо слід зазначити, що Законом України від 30 березня 2020 року № 540-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», який набрав чинності з 02.04.2020, вже було збільшено граничні обсяги доходу для

платників єдиного податку. Так, для першої групи – збільшено до 1 млн грн, для другої групи – до 5 млн грн, для третьої групи – до 7 млн гривень.

Також Законом України від 01 грудня 2020 року № 1017-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо лібералізації застосування реєстраторів розрахункових операцій платниками єдиного податку та скасування механізму компенсації покупцям (споживачам) за скаргами щодо порушення встановленого порядку проведення розрахункових операцій частини суми застосованих штрафних санкцій» (далі – Закон № 1017) з 01 січня 2021 року граничні обсяги доходів, неперевищення яких є однією з умов застосування суб'єктами спрощеної системи оподаткування відповідних груп платників єдиного податку, встановлені залежно від розміру мінімальної заробітної плати на 01 січня звітного податкового року, що фактично призведе до щорічного збільшення таких обсягів доходу для платників єдиного податку.

Таким чином, запропоноване законопроектом підвищення розмірів граничних обсягів доходів є недоцільним.

Законопроектом пропонується встановити, що фізичні особи – підприємці – платники єдиного податку першої і другої груп та платники єдиного податку третьої групи, які не є платниками податку на додану вартість, можуть вести облік у Книзі обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів, або у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів.

При цьому у разі реєстрації Книги обліку доходів у встановленому порядку такі фізичні особи – підприємці ведуть її шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів, та записи в Книзі обліку доходів є первинним (оперативний) обліком результатів роботи і достатньою підставою для формування показників податкової звітності.

Пропозиція не відповідає пункту 44.1 статті 44 Кодексу, відповідно до якого для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності на підставі даних, не підтверджених вище визначеними документами.

Таким чином, реалізація норм законопроекту може призвести до неоднозначного трактування норм законодавства та ускладнення адміністрування.

Також законопроектом пропонується встановити, що у разі вибору ведення Книги у паперовому вигляді така книга реєструється в контролюючому органі.

Слід зазначити, що Законом України від 14 липня 2020 року № 786-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо функціонування електронного кабінету та спрощення роботи фізичних осіб – підприємців» з 01 січня 2021 року скасовано ведення Книг обліку доходів (Книг обліку доходів та витрат) та їх реєстрацію в контролюючих органах для фізичних осіб – підприємців – платників єдиного податку.

Повернення норм щодо реєстрації паперових примірників Книг обліку доходів у контролюючих органах призведе до ускладнення адміністрування, збільшення обсягів матеріальних та часових витрат як платників податків, так і контролюючих органів.

Законопроектом пропонується внести зміни до пункту 61 підрозділу 10 розділу XX Кодексу та визначити, що реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій не застосовуються платниками єдиного податку першої – четвертої груп (фізичними особами – підприємцями), незалежно від обраного виду діяльності, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 500 МЗП (у 2021 році – 3 млн гривень).

Відповідно до чинних норм такий обсяг доходу визначено у розмірі 1 млн грн, а з 01.01.2021 по 01.01.2022 зазначений обсяг доходу становитиме 220 МЗП (1,32 млн гривень). Таким чином, законопроектом пропонується майже втричі збільшити суму, яка даватиме право не застосовувати реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій.

При цьому законопроектом визначається, що платник єдиного податку зобов'язаний у своїй діяльності застосовувати виключно реєстратори розрахункових операцій та/або програмні реєстратори розрахункових операцій тільки якщо він здійснює продаж товару або послуги, ціна яких більше 3 МЗП.

Ця норма є не актуальною, не несе в собі жодних позитивних наслідків та викликає ланцюг правових колізій і можливостей для недобросовісних платників податків. Законом № 1017 вже було внесено зміни до пункту 61 підрозділу 10 розділу XX Кодексу та встановлено граничні обсяги доходів для фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку з метою визначення межі обов'язкового застосування реєстратори розрахункових операцій.

Понад 85 відс. фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку за 2019 рік та платників єдиного податку третьої групи за 9 місяців 2020 року задекларували менше ніж 1 млн грн доходу.

Отже, для переважної більшості фізичних осіб – підприємців платників єдиного податку дотримання (виконання) норм чинного податкового та іншого законодавства не є основою ведення діяльності, а основним критерієм декларування об'єкта оподаткування є зменшення реального обсягу доходу до рівня, що не потребує застосування РРО.

Таким чином, з одного боку, дійсно, мають місце поодинокі випадки збитковості суб'єктів господарювання, але в абсолютній більшості випадків маємо місце з відвертим ігноруванням добровільного виконання вимог чинного податкового законодавства суб'єктами господарювання. Прийняття цього законопроекту може надати можливість окремим платникам і надалі ухилятися від фіскального обліку їхніх надходжень та, як наслідок, не відобразити надходження в готівковій формі, при веденні господарської діяльності.

Також такі зміни можуть спровокувати використання такої схеми мінімізації сплати податків та зборів, як перехід до продажу усіх товарів, крім підакцизних, виключно ФОП – платниками єдиного податку та виключно за готівкові кошти, що спричинить значне збільшення тіньового товарообороту.

**Заступник Голови
Державної податкової служби України**

Євген ОЛЕЙНІКОВ